

دانشگاه صنعتی شریف
دانشکده‌ی علوم ریاضی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد
رشته علوم کامپیوتر

عنوان:

دسته بندی الگوریتم های یادگیری تقویتی

نگارش:

حسین یوسفی زاده

استاد راهنما:

دکتر دانشگر

دی ۱۳۹۹

سلام افلا

به نام خدا
دانشگاه صنعتی شریف
دانشکده‌ی علوم ریاضی

پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد

عنوان: دسته بندی الگوریتم های یادگیری تقویتی
نگارش: حسین یوسفی زاده

کمیته‌ی ممتحنین

امضاء: استاد راهنما: دکتر دانشگر

امضاء: استاد مشاور: استاد مشاور

امضاء: استاد مدعو: استاد ممتحن

تاریخ:

چکیده

تئوری یادگیری تقویتی (RL) به تدریج به یکی از فعال ترین حوزه های تحقیقاتی در یادگیری ماشین و هوش مصنوعی تبدیل شده، که ریشه در دیدگاه های روانشناختی و علوم اعصاب درباره رفتار حیوانات و انسان دارد. یادگیری تقویتی تلاش می کند به این سوال پاسخ دهد: چه کار کنیم که بیشترین پاداش یا کمترین هزینه نصیبمان شود؟ اینکه چگونه عوامل هوشمند می توانند کنترل خود را روی محیط بهینه کنند نیز در حوزه یادگیری تقویتی قرار می گیرد. عوامل هوشمند با کاری دشوار روبرو می شوند: آنها باید مدل های کارآمدی از محیط را با استفاده از ورودی های حسی بدست آورند و از این مدل ها برای تعمیم تجربه گذشته به موقعیت های جدید استفاده کنند. به نظر می رسد انسان و سایر حیوانات این مشکل را از طریق ترکیب هماهنگ یادگیری تقویتی و سیستم های حسی سلسله مراتبی حل می کنند. در این پایان نامه، به بررسی روش های مبتنی بر یادگیری تقویتی در حالت گسسته می پردازیم و الگوریتم های مهم آن را خواهیم دید. نهایتاً چند کاربرد دیگر را بررسی خواهیم کرد.

کلیدواژه ها: یادگیری تقویتی

فهرست مطالب

۸	۱ مقدمه
۹	۱-۱ تعریف مسئله
۹	۲-۱ اهمیت موضوع
۹	۳-۱ فضای حالت‌ها و عمل‌ها
۹	۴-۱ خط مشی
۹	۵-۱ سیگنال پاداش
۱۰	۶-۱ تابع ارزش
۱۰	۷-۱ محیط
۱۰	۸-۱ مسئله اکتشاف و بهره‌برداری
۱۰	۹-۱ اهداف تحقیق
۱۰	۱۰-۱ ساختار پایان‌نامه
۱۱	۲ مفاهیم اولیه یادگیری تقویتی
۱۱	۱-۲ دینامیک عامل-محیط
۱۲	۲-۲ فرایند تصمیم‌گیری مارکوف
۱۳	۳-۲ خط مشی

۴-۲	سیگنال پاداش	۱۴
۵-۲	عایدی و تابع ارزش	۱۴
۶-۲	محیط	۱۵
۷-۲	خط‌مشی و تابع ارزش بهینه	۱۶
۸-۲	معادله بلمن	۱۶
۹-۲	بهینگی و معادله بهینگی بلمن	۱۷
۱۰-۲	برنامه ریزی پویا	۱۸
۱۱-۲	بهبود خط‌مشی	۱۹
۱۲-۲	Iteration Policy الگوریتم	۲۰
۱۳-۲	Iteration Value الگوریتم	۲۰
۱۴-۲	درهم تنیدگی PE و PI و الگوریتم‌های GPI	۲۱
۱۵-۲	Q-learning	۲۲

۳ نتایج اخیر

۱-۳	روش‌های مبتنی بر مدل و بدون مدل	۲۳
۲-۳	روش‌های بدون مدل	۲۴
۳-۳	روش‌های مبتنی بر ارزش	۲۴
۴-۳	روش‌های مبتنی بر خط‌مشی	۲۵
۵-۳	Actor-Critic روش‌های	۲۶
۶-۳	TRPO روش	۲۷
۷-۳	PPO روش	۳۰
۸-۳	Q-learning روش‌های	۳۱
۹-۳	DQN روش	۳۲

۳-۱۰	روش C۵۱	۳۴
۳-۱۱	مقایسه روش بهینه سازی خط مشی و Q-learning	۳۴
۳-۱۲	روش DDPG	۳۴
۳-۱۳	روش SAC	۳۵
۳-۱۴	روش های مبتنی بر مدل	۳۵

آ	مطالب تکمیلی	۳۸
---	--------------	----

فصل ۱

مقدمه

یک روش یادگیری ماشین تعریف می شود که مربوط به نحوه اقدام یک عامل هوشمند^۱ در محیط براساس هدفی مشخص است. یادگیری تقویتی عبارت است از یادگیری اینکه عامل هوشمند چه کاری باید انجام دهد (نحوه انتخاب اقدامات برحسب موقعیت) تا به حداکثر پاداش برسد. این روش تمامی مسائل یک عامل هدفمند را صریحا در تعامل با یک محیط نامشخص بررسی می کند. به عامل هوشمند گفته نمی شود که چه کارهایی را انجام دهد، اما در عوض باید کشف کند که کدام اقدامات، بیشترین پاداش را به همراه دارد. در جالب ترین و چالش برانگیزترین موارد، اقدامات ممکن دارد نه تنها بر پاداش فوری بلکه در وضعیت بعدی محیط، و از طریق آن، بر کلیه پاداش های بعدی تأثیر بگذارد. این دو ویژگی (جستجوی آزمون و خطا و پاداش تأخیری) دو ویژگی مهم تمیز دهنده یادگیری تقویتی از روش های متداول یادگیری ماشین هستند. اقدامات عامل هوشمند، می تواند بر وضعیت آینده محیط تأثیر بگذارد یادگیری تقویتی یک رویکرد محاسباتی برای درک و خودکار کردن یادگیری و تصمیم گیری هدفمند است. یادگیری تقویتی، یادگیری از طریق تعامل است که چگونه می توان برای رسیدن به یک هدف رفتار کرد. عامل یادگیری تقویتی و محیط، در طی مراحل زمانی گسسته یا پیوسته با یکدیگر تعامل دارند.

---

^۱ Agent

۱-۱ تعریف مسئله

مسئله‌ی یادگیری تقویتی در اصل یک مسئله بهینه سازی است. هدف اصلی مسئله، به حداکثر رساندن پاداشی است که از محیط دریافت می شود

تعریف دقیق تر این مسئله را در فصل دوم خواهیم دید.

۲-۱ اهمیت موضوع

یادگیری تقویتی در بسیاری از رشته ها مانند نظریه بازی، نظریه کنترل، تحقیق در عملیات، نظریه اطلاعات، بهینه سازی مبتنی بر شبیه سازی، سیستم های چند عاملی، هوش انبوه و آمار مورد مطالعه قرار می گیرد. در ادبیات تحقیق و کنترل عملیات، یادگیری تقویتی را برنامه ریزی تقریبی پویا^۲ یا برنامه ریزی عصبی پویا^۳ می نامند. مسائل مورد بررسی در یادگیری تقویتی در نظریه کنترل بهینه^۴ نیز مورد بررسی قرار گرفته است، که بیشتر مربوط به وجود و توصیف راه حل های بهینه و الگوریتم های محاسبه دقیق آنهاست، و کمتر مربوط به یادگیری یا تقریب، به ویژه در غیاب یک مدل ریاضی از محیط. در اقتصاد و نظریه بازی، ممکن است از یادگیری تقویتی برای توضیح چگونگی ایجاد تعادل، استفاده شود.

۳-۱ فضای حالت ها و عمل ها

۴-۱ خط مشی

۵-۱ سیگنال پاداش

In reinforcement learning, the agent interacts with the environment. The agent's goal is to maximize the cumulative reward. The environment provides the agent with a state, and the agent takes an action based on the state. The environment then returns a new state and a reward to the agent. The reward is a scalar value that indicates how good the action was. The agent uses the reward to learn the optimal policy.

^۲Approximate Dynamic Programming

^۳Neuro-dynamic Programming

^۴Optimal Control Theory

agent's the Informally, R_t number, simple a is reward the step, time each At
 maximiz- means This receives. it reward of amount total the maximize to is goal
 clearly can We run. long the in reward cumulative but reward, immediate not ing
 hypothesis reward the as idea informal this state

همه ی آنچه به عنوان هدف مدنظر داریم می تواند به صورت بیشینه سازی مقدار میانگین یک سیگنال
 عددی بیان شود.

۱-۶ تابع ارزش

۱-۷ محیط

۱-۸ مسئله اکتشاف و بهره برداری

یکی از چالش هایی که در یادگیری تقویتی برخلاف سایر روش های یادگیری وجود دارد ، رقابت بین
 اکتشاف و بهره برداری است. برای به دست آوردن پاداش زیاد ، یک عامل یادگیری تقویتی باید کارهایی
 را ترجیح دهد که در گذشته انجام داده و در تولید پاداش موثرتر بوده است. اما برای کشف چنین اعمالی،
 باید اقداماتی را امتحان کند که قبلاً انتخاب نکرده است. این عامل برای به دست آوردن پاداش مجبور
 است از آنچه قبلاً تجربه کرده است بهره برداری کند، اما همچنین برای انتخاب اقدامات بهتر در آینده
 باید به کاوش بپردازد. اکتشاف و بهره برداری هیچکدام به تنهایی در رسیدن به هدف، کارا نیست.

۱-۹ اهداف تحقیق

۱-۱۰ ساختار پایان نامه

این پایان نامه شامل — فصل است. در فصل ...

فصل ۲

مفاهیم اولیه یادگیری تقویتی

اصطلاح کنترل بهینه در اواخر دهه ۱۹۵۰ برای توصیف مسئله طراحی یک کنترل گر برای به حداقل رساندن اندازه گیری رفتار سیستم پویا در طول زمان مورد استفاده قرار گرفت. یکی از رویکردهای این مسئله در اواسط دهه ۱۹۵۰ توسط ریچارد بلمن و دیگران از طریق گسترش نظریه قرن نوزدهم همیلتون و جاکوبی توسعه یافت. این رویکرد از مفاهیم حالت یک سیستم پویا و یک تابع ارزش برای تعریف یک معادله تابعی استفاده می کند، که اکنون با نام معادله بلمن نامیده می شود. کلاس روش های حل مسائل کنترل بهینه با حل این معادله به عنوان برنامه نویسی پویا شناخته می شود. همچنین نسخه تصادفی گسسته از مسئله کنترل بهینه را که تحت عنوان فرایندهای تصمیم گیری مارکوف (MDP) شناخته می شود، معرفی کرد و رونالد هوارد (۱۹۶۰) روش Policy Iteration را برای MDP ها طراحی کرد. همه اینها عناصر اساسی در تئوری و الگوریتم های یادگیری تقویتی مدرن هستند. در این فصل، یا فرایندهای تصمیم گیری مارکوف آشنا خواهیم شد و چهار عنصر اصلی یادگیری تقویتی، یعنی خط مشی، سیگنال پاداش، تابع ارزش و محیط را دقیقاً تعریف خواهیم کرد. همچنین برخی روش های کلاسیک در یادگیری تقویتی را معرفی می کنیم.

۲-۱ دینامیک عامل-محیط

حوزه یادگیری تقویتی دو بازیگر اصلی دارد: عامل و محیط. موجود تصمیم گیرنده و آموزنده، عامل یادگیری یا به اختصار، عامل نامیده می شود. قسمتی که عامل با آن تعامل دارد، شامل هر چیز خارج

از عامل، محیط نامیده می شود. در ادبیات کنترل بهینه، معمولاً به جای واژه های عامل و محیط، از کنترل کننده و سیستم کنترل شده استفاده می شود. عامل و محیط به طور مداوم با یکدیگر ارتباط برقرار می کنند، عامل انتخاب می کند که چه اقدامی انجام دهد و محیط، به این اقدامات پاسخ می دهد و موقعیت جدیدی را به عامل ارائه می دهد. محیط همچنین مقادیر عددی ویژه ای به نام پاداش به عامل برمیگرداند، که عامل به دنبال به حداکثر رساندن آن است

به طور خاص، عامل و محیط در یک توالی زمانی گسسته تعامل می کنند $t = 0, 1, 2, 3, \dots$ در هر مرحله t ، عامل وضعیت محیط $S_t \in \mathcal{S}$ را دریافت می کند، و بر اساس آن یک عمل $A_t \in \mathcal{A}$ را انتخاب می کند. در گام بعدی، عامل به عنوان نتیجه عمل خود، یک پاداش عددی $R_{t+1} \in \mathcal{R}$ دریافت می کند و خود را در حالت جدید S_{t+1} می یابد. دینامیک عامل-محیط را می توان به شکل یک دنباله از حالت ها، عمل ها و پاداش ها به شکل زیر نمایش داد:

$$S_0, A_0, R_1, S_1, A_1, R_2, S_2, A_2, R_3, \dots$$

۲-۲ فرایند تصمیم گیری مارکوف

یادگیری تقویتی از چارچوب رسمی فرایندهای تصمیم گیری مارکوف (MDP) برای تعریف تعامل بین یک عامل یادگیری و محیط آن توسط حالت ها، اقدامات و پاداش استفاده می کند. مدل MDP یک مدل کلاسیک از تصمیم گیری متوالی است، جایی که اقدامات نه تنها بر پاداش های فوری، بلکه همچنین بر موقعیت ها و حالت های بعدی و از طریق آن پاداش های آینده تأثیر می گذارد. MDP یک فرم ایده آل ریاضی از مسئله یادگیری تقویتی است که می توان برای آن تئوری های دقیقی بیان کرد. یک MDP متناهی، یک MDP با مجموعه حالت های محدود است. بیشتر نظریه های فعلی یادگیری تقویتی محدود به MDP متناهی است، اما روش ها و ایده ها به طور کلی بیان می شوند.

تعریف ۲-۱ (فرایند تصمیم گیری مارکوف) یک فرایند تصمیم گیری مارکوف MDP، ۴ تایی

$$\mathcal{M} = \langle \mathcal{S}, \mathcal{A}, \mathcal{R}, \mathcal{P} \rangle$$

است که

- $\mathcal{S}$ بیانگر مجموعه تمام حالت ها است

- A بیانگر مجموعه تمام عمل‌هاست
- $\mathcal{R} \subseteq \mathbb{R}$ بیانگر مجموعه پاداش‌هاست
- $\mathcal{P}$ هسته احتمال انتقال $\mathcal{P} : \mathcal{S} \times \mathcal{A} \rightarrow \Pi(\mathcal{S} \times \mathcal{R})$ تابعی است که دینامیک MDP را مشخص می‌کند.

هسته احتمال انتقال یا تابع انتقال $\mathcal{P}$ ، هر دوتایی حالت-عمل (s, a) که $s \in \mathcal{S}$ و $a \in \mathcal{A}$ را به یک توزیع احتمال روی دوتایی‌هایی به شکل (s', r) نسبت می‌دهد که s' بیانگر حالت بعدی و r بیانگر پاداش این انتقال است. به ازای هر دو حالت $s, s' \in \mathcal{S}$ و هر عمل $a \in \mathcal{A}$ و هر پاداش $r \in \mathcal{R}$ احتمال رسیدن به حالت s' و دریافت پاداش r با انتخاب عمل a در حالت s ، یک عدد حقیقی بین صفر و یک (با احتساب خود صفر و یک) است که آن را به شکل $p(s', r|s, a)$ نمایش می‌دهیم:

$$p(s', r|s, a) \triangleq \Pr\{S_t = s', R_t = r | S_{t-1} = s, A_{t-1} = a\}$$

نامگذاری فرایند تصمیم‌گیری مارکوف اشاره به این موضوع دارد که این سیستم‌ها دارای ویژگی مارکوف هستند، بدین معنا که تابع انتقال تنها به حالت فعلی سیستم و آخرین عمل وابسته‌اند و نسبت به حالت‌ها و اعمال قبل از آن مستقل هستند.

۲-۳ خط مشی

خط مشی نحوه رفتار عامل را در یک زمان خاص، مشخص می‌کند. خط مشی، هسته اصلی یک عامل یادگیری تقویت‌کننده است به این معنا که به تنهایی برای تعیین رفتار کافی است. به طور تقریبی، یک خط مشی، نگاشت از حالت‌های مدل شده از محیط به اقدامی است که باید در آن حالت انجام شود. خط مشی ممکن است یک عملکرد ساده یا جدول جستجو باشد، یا ممکن است شامل محاسبات پیچیده‌ای مانند فرایند جستجو باشد خط مشی‌ها ممکن است تصادفی باشند.

تعریف ۲-۲ (خط‌مشی احتمالاتی ثابت) یک خط‌مشی احتمالاتی ثابت (یا به طور خلاصه خط‌مشی ثابت) $\pi : \mathcal{S} \rightarrow \Pi(\mathcal{A})$ حالت‌ها را به توزیع احتمال روی فضای عمل می‌نگارد. به طور خلاصه احتمال انتخاب عمل a از حالت s را با $\pi(a|s)$ نشان می‌دهیم.

می‌گوییم خط‌مشی π در یک MDP دنبال می‌شود هرگاه

$$A_t \sim \pi(\cdot | X_t), \quad t \in \mathbb{N}$$

۲-۴ سیگنال پاداش

یک سیگنال پاداش هدف را در یک مسئله یادگیری تقویت کننده تعریف می‌کند. در هر مرحله، محیط یک عدد حقیقی به نام پاداش برای عامل یادگیری تقویتی ارسال می‌کند. تنها هدف عامل، به حداکثر رساندن کل پاداش دریافتی در طولانی مدت است. سیگنال پاداش مشخص می‌کند که اتفاقات خوب و بد برای عامل چیست. این مبنای اصلی تغییر خط‌مشی است. سیگنال پاداش می‌تواند تابعی تصادفی از وضعیت محیط و اقدام انجام شده باشند.

۲-۵ عایدی و تابع ارزش

در حالی که سیگنال پاداش نشان می‌دهد که چه عملی خوب است، یک تابع ارزش مشخص می‌کند که چه چیزی در طولانی مدت خوب است. این نشانگر مطلوبیت طولانی مدت حالت‌ها پس از در نظر گرفتن حالت‌هایی است که احتمالاً در پی خواهند داشت. ارزش یک حالت، کل میزان پاداشی است که عامل می‌تواند انتظار داشته باشد در آینده کسب کند، اگر از آن حالت شروع کند. پاداش‌ها به یک معنا اولیه هستند، در حالی که ارزش‌ها، به عنوان پیش بینی پاداش‌ها، ثانویه هستند. بدون پاداش هیچ مقداری وجود ندارد و تنها هدف از برآورد ارزش‌ها، دستیابی به پاداش بیشتر است. با این وجود، این تابع ارزش است که هنگام تصمیم‌گیری و ارزیابی بیشتر به آن توجه می‌کنیم. تعیین ارزش بسیار دشوارتر از تعیین پاداش است ارزش‌ها باید از توالی مشاهداتی که یک عامل در طول عمر خود انجام می‌دهد، تخمین زده و مجدداً برآورد شوند. مهمترین مولفه تقریباً همه الگوریتم‌های یادگیری تقویتی که در نظر می‌گیریم، روشی برای تخمین کارآمد تابع ارزش است.

تعریف ۲-۳ (عایدی) عایدی تخفیف دار آینده^۱ یا به اختصار، عایدی، در زمان t به شکل

^۱Future Expected Return

$$G_t \triangleq \sum_{t'=t}^T \gamma^{t'-t} R_{t'}$$

تعریف می شود که T زمانی است که اپیزود به اتمام می رسد. اگر مسئله ادامه دار باشد آنگاه $T = \infty$

$$G_t = R_t + \sum_{t'=t+1}^T \gamma^{t'-t} R_{t'} \quad \text{از تعریف بالا نتیجه می شود}$$

$$= R_t + \gamma \sum_{t'=t+1}^T \gamma^{t'-(t+1)} R_{t'}$$

$$= R_t + \gamma G_{t+1}$$

تعریف ۲-۴ (تابع ارزش حالت) ارزش حالت s تحت خط مشی π یا $v_\pi(s)$ به شکل امیدریاضی عایدی، با شروع از s و دنبال کردن خط مشی π تعریف می شود.

$$v_\pi(s) = \mathbb{E}_\pi [G_t | S_t = s] = \mathbb{E}_\pi \left[\sum_{k=0}^{\infty} \gamma^k R_{t+k+1} | S_t = s \right]$$

تابع v_π را تابع ارزش حالت ^۲ مربوط به خط مشی π می نامیم.

تعریف ۲-۵ (تابع ارزش عمل) ارزش عمل a در حالت s تحت خط مشی π یا $q_\pi(s, a)$ به شکل امیدریاضی عایدی، با شروع از s و انتخاب عمل a و سپس دنبال کردن خط مشی π تعریف می شود.

$$q_\pi(s, a) = \mathbb{E}_\pi [G_t | S_t = s, A_t = a] = \mathbb{E}_\pi \left[\sum_{k=0}^{\infty} \gamma^k R_{t+k+1} | S_t = s, A_t = a \right]$$

تابع q_π را تابع ارزش عمل ^۳ مربوط به خط مشی π می نامیم.

۲-۶ محیط

مدل محیط چیزی است که رفتار محیط را تقلید می کند، یا به طور کلی تر، اجازه می دهد تا در مورد نحوه رفتار محیط، پیشبینی کارامدی داشته باشیم. از مدلها برای برنامه ریزی استفاده می شود، یعنی هر نوع تصمیم گیری در مورد روند کار با در نظر گرفتن شرایط احتمالی آینده قبل از تجربه واقعی آنها. روش هایی که برای حل مشکلات یادگیری تقویتی از مدلها و برنامه ریزی ها استفاده می کنند، روشهای مبتنی بر مدل نامیده می شوند، در مقابل روشهای بدون مدل هستند که همگی آزمایش و خطا هستند.

^۲ State Value Function
^۳ Action Value Function

۷-۲ خطمشی و تابع ارزش بهینه

برای MDP های متناهی، می‌توانیم خطمشی بهینه را به صورت زیر تعریف کنیم

تعریف ۶-۲ می‌گوییم خطمشی π بهتر از خطمشی π' است و می‌نویسیم $\pi \geq \pi'$ هرگاه برای هر $s \in S$

$$v_{\pi}(s) \geq v_{\pi'}(s)$$

می‌توان نشان داد که حداقل یک خطمشی وجود دارد که بهتر از هر مشی دیگری باشد [۱]. به چنین خطمشی‌ای خطمشی بهینه گفته می‌شود. ممکن است بیش از یک خطمشی بهینه وجود داشته باشد ولی تابع ارزش متناظر با همه خطمشی‌های بهینه یکسان است و برابر با تابع ارزش بهینه است که با نماد v_* نمایش داده شده و به شکل زیر تعریف می‌شود. برای هر $s \in S$

$$v_*(s) \triangleq \max_{\pi} v_{\pi}(s)$$

همچنین تمام خطمشی‌های بهینه تابع عمل-ارزش مشترکی دارند که آن را با نماد q_* نمایش می‌دهیم و به شکل زیر تعریف می‌شود. برای هر دوتایی حالت عمل (s, a) که $s \in S$ و $a \in A(s)$

$$q_*(s, a) \triangleq \max_{\pi} q_{\pi}(s, a)$$

می‌توانیم q_* را برحسب v_* به شکل زیر بنویسیم

$$q_*(s, a) = \mathbb{E}[R_{t+1} + \gamma v_*(S_{t+1}) | S_t = s, A_t = a]$$

۸-۲ معادله بلمن

ویژگی اساسی توابع ارزشی که در طول یادگیری تقویتی و برنامه نویسی پویا استفاده می‌شود این است که آنها در روابط بازگشتی صدق می‌کنند. معادلات بلمن رابطه‌ای بین ارزش یک حالت و ارزش‌های حالت‌های بعدی آن را بیان می‌کند. با استفاده مستقیم از تعریف v_{π} خواهیم داشت به ازای هر $s \in S$

$$\begin{aligned}
\pi(s) &\triangleq \mathbb{E}_\pi[G_t | S_t = s] \\
&= \mathbb{E}_\pi[R_{t+1} + \gamma G_{t+1} | S_t = s] \\
&= \sum_a \pi(a|s) \sum_{s'} \sum_r p(s', r|s, a) [r + \gamma \mathbb{E}_\pi[G_{t+1} | S_{t+1} = s']] \\
&= \sum_a \pi(a|s) \sum_{s', r} p(s', r|s, a) [r + \gamma v_\pi(s')] \\
&\quad (۱-۲)
\end{aligned}$$

به معادله ۲-۸، معادله بلمن گفته می شود. معادله بلمن، ارزش هر حالت را بر اساس ارزش حالت های بعدی آن بیان می کند. چنین رابطه ای را می توان برای تابع عمل-ارزش نیز به دست آورد که با نام معادله بلمن برای تابع عمل-ارزش شناخته می شود. با استفاده از تعریف تابع عمل-ارزش داریم

$$\begin{aligned}
q_\pi(s, a) &\triangleq \mathbb{E}_\pi[G_t | S_t = s, A_t = a] \\
&= \mathbb{E}_\pi[R_{t+1} + \gamma G_{t+1} | S_t = s, A_t = a] \\
&= \sum_{s'} \sum_r p(s', r|s, a) r + \sum_{a'}
\end{aligned}$$

۲-۹ بهینگی و معادله بهینگی بلمن

$$\begin{aligned}
v_*(s) &= \max_{a \in \mathbb{A}(s)} q_{\pi_*}(s, a) = \max_a \mathbb{E}_{\pi_*}[G_t | S_t = s, A_t = a] \\
&= \max_a \mathbb{E}_{\pi_*}[R_{t+1} + \gamma G_{t+1} | S_t = s, A_t = a] \\
&= \max_a \mathbb{E}[R_{t+1} + \gamma v_*(S_{t+1}) | S_t \\
&= s, A_t = a] = \max_a \sum_{s', r} p(s', r|s, a) [r + \gamma v_*(s')].
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
q_*(s, a) &= \mathbb{E}[R_{t+1} + \gamma \max_{a'} q_*(S_{t+1}, a') | S_t = s, A_t = a] \\
&= \sum_{s', r} p(s', r|s, a) [r + \gamma \max_{a'} q_*(s', a')]
\end{aligned}$$

۲-۱۰ برنامه ریزی پویا

اصطلاح برنامه نویسی پویا^۴ به مجموعه ای از الگوریتم ها گفته می شود که می تواند برای محاسبه خط مشی بهینه استفاده شود، در صورتی که یک مدل کامل از محیط موجود باشد. الگوریتم های کلاسیک برنامه ریزی پویا به دلیل فرض مدل کاملی از محیط و همچنین هزینه محاسباتی زیادشان، به لحاظ عملی چندان قابل استفاده نیستند اما به لحاظ نظری مهم هستند.

ایده اصلی DP و به طور کلی یادگیری تقویتی، استفاده از تابع ارزش حالت یا عمل برای سازماندهی یک الگوریتم جستجو برای خط مشی بهینه است. هدف، تخمین تابع ارزش بهینه، v_* یا q_* است که در معادلات بهینگی بلمن صدق می کند:

$$v_*(s) = \max_a \sum_{s',r} p(s',r|s,a)[r + \gamma v_*(s')]$$

$$q_*(s,a) = \sum_{s',r} p(s',r|s,a)[r + \gamma \max_{a'} q_*(s',a')]$$

اگر دینامیک محیط کاملاً مشخص باشد معادلات ۲-۱۰ و ۲-۱۱ به ترتیب یک دستگاه معادلات خطی با $|S|$ است همزمان خطی معادلات در $|S|$ ناشناخته ها $v\pi$ ، $s(s)$ ، $s(s)$ ، $s(s)$ در اصل، راه حل آن ساده، اگر خسته کننده باشد، محاسبه برای اهداف ما، روشهای حل تکراری مناسب ترین هستند. یک دنباله را در نظر بگیرید توابع مقدار تقریبی $v_0, v_1, v_2, \dots$ ، هر نقشه برداری $S + R$ به (اعداد واقعی). اولیه تقریب، v_0 ، خودسرانه انتخاب می شود (با این تفاوت که در صورت وجود، به حالت ترمینال باید مقدار ۰ داده شود)، و هر تقریب پی در پی با استفاده از معادله بلمن برای $v\pi$ (۴.۴) به عنوان یک به روزرسانی بدست می آید قانون: If the dynamics environment's equations linear simultaneous $|S|$ of system a is (۴.۴) then known, completely straightforward, a is solution its principle. In S . $s(s)$ ، $v\pi(s)$ ، (the unknowns $|S|$ in most are methods solution iterative purposes. our For computation. tedious, if

the because rule update this for point fixed a is $v\pi = v_k$ Clearly, S_π is all for sequence the Indeed, case. this in equality of us assures $v\pi$ for equation Bellman condi- same the under ∞ k as $v\pi$ to converge to general in shown be can v_k policy iterative called is algorithm This $v\pi$. of existence the guarantee that tions evaluation.

bet— find help to is policy a for function value the computing for reason Our
arbitrary an for v_{π} function value the determined have we Suppose policies. ter
not or whether know to like would we s state some For π . policy deterministic
We $\pi(s)$. = $\mathcal{A}$ a action an choose deterministically to policy the change should we
 $v_{\pi}(s)$ —but is s —that from policy current the follow to is it good how know
be it would

قضیه‌ی ۱-۲ (قضیه‌ی بهبود خط مشی) فرض کنید π و π_0 دو خط مشی معین باشند که برای هر

$$s \in S$$

$$q_\pi(s, \pi'(s)) \geq \pi'(s)$$

$$v_{\pi'}(s) \geq v_\pi(s) \text{ در این صورت}$$

درستی قضیه بالا را می‌توان با استفاده از تعاریف به روشنی بررسی کرد

$$\begin{aligned} v_\pi(s) &\leq q_\pi(s, \pi'(s)) = \mathbb{E}[R_{t+1} + \gamma v_\pi(S_{t+1}) | S_t = s, A_t = \pi'(a)] \\ &= \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+1} + \gamma v_\pi(S_{t+1}) | S_t = s] \\ &\leq \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+1} + \gamma q_\pi(S_{t+1}, \pi'(S_{t+1})) | S_t = s] \\ &= \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+1} + \gamma \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+2} + \gamma v_\pi(S_{t+2}) | S_{t+1} = s] | S_t = s] \\ &\leq \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+1} + \gamma R_{t+2} + \gamma^2 R_{t+3} + \gamma^3 v_\pi(S_{t+3}) | S_t = s] \\ &\vdots \\ &\leq \mathbb{E}_{\pi'}[R_{t+1} + \gamma R_{t+2} + \gamma^2 R_{t+3} + \gamma^3 R_{t+4} + \dots | S_t = s] \\ &= v_{\pi'}(s) \end{aligned}$$

۱۲-۲ الگوریتم Iteration Policy

we , • π policy, better a yield to v_π using improved been has π_* policy, a Once can We . . . π better even an yield to again it improve and v_{π_*} compute then can functions: value and policies improving monotonically of sequence a obtain thus

$$\pi_* \longrightarrow v_{\pi_*} \longrightarrow \pi_1 \longrightarrow v_{\pi_1} \longrightarrow \pi_2 \longrightarrow \dots \longrightarrow \pi_* \longrightarrow v_{\pi_*}$$

۱۳-۲ الگوریتم Iteration Value

eval- policy involves iterations its of each that is iteration policy to drawback One multiple requiring computation iterative protracted a be itself may which uation,

con- then iteratively, done is evaluation policy If set. state the through sweeps
 conver- exact for wait we Must limit. the in only occurs v^{π} to exactly vergence
 suggests certainly ۱.۴ Figure in example The that? of short stop we can or gence,
 policy example, that In evaluation. policy truncate to possible be may it that
 correspond- the on effect no have three first the beyond iterations evaluation
 be can iteration policy of step evaluation policy the fact, In policy. greedy ing
 policy of guarantees convergence the losing without ways several in truncated
 after stopped is evaluation policy when is case special important One iteration.
 iter- value called is algorithm This state). each of update (one sweep one just
 combines that operation update simple particularly a as written be can It ation.
 steps: evaluation policy truncated and improvement policy the
 to converge to shown be can v_k sequence the v^* , arbitrary For S. $\forall s$ all for
 v^* . of existence the guarantee that conditions same the under v^*

۱۴-۲ درهم تنیدگی PE و PI و الگوریتم های GPI

in- they that is far so discussed have we that methods DP the to drawback major A
 sweeps require they is, that MDP, the of set state entire the over operations volve
 pro- be can sweep single a even then large, very is set state the If set. state the of
 expensive hibitively

not are that algorithms DP iterative in-place are algorithms DP Asynchronous
 update algorithms These set. state the of sweeps systematic of terms in organized
 states other of values whatever using whatsoever, order any in states of values the
 times several updated be may states some of values The available. be to happen
 however, correctly, converge To once. updated are others of values the before
 states: the all of values the update to continue must algorithm asynchronous an
 DP Asynchronous computation. the in point some after state any ignore can't it

update. to states selecting in flexibility great allow algorithms

۱۵-۲ Q-learning

ایده اصلی در روش Q-learning، تخمین تابع مقدار عمل $Q^*(s, a)$ با استفاده از معادله بلمن به عنوان یک به روزرسانی تکراری،

$$Q_{i+1}(s, a) = \mathbb{E}[r + \gamma \max_{a'} Q_i(s', a') | s, a]$$

چنین الگوریتم های تکرار مقداری به تابع عمل-ارزش بهینه همگرا می شوند، $Q_i \rightarrow Q^*$ وقتی $i \rightarrow \infty$ در عمل، این رویکرد کلی کاملاً غیر عملی است، زیرا تابع عمل-ارزش برای هر دنباله، به طور جداگانه و بدون هیچ گونه تعمیم برآورد می شود. در عوض، معمولاً از یک تخمین گرتوابع (مثل شبکه عصبی) برای تخمین تابع عمل-ارزش استفاده می شود، در فصل سوم با این روش بیشتر آشنا خواهیم شد.

فصل ۳

نتایج اخیر

در این فصل به معرفی برخی از روش های مدرن در یادگیری تقویتی می پردازیم. روش های معرفی شده در این فصل به دو دسته کلی مبتنی بر مدل و بدون مدل تقسیم می شوند. تفاوت اصلی این روش های در این است که آیا در الگوریتم یادگیری از تابع انتقال MDP یا تخمینی از آن استفاده می شود یا خیر. در روش های بدون مدل، عامل هیچ اطلاعی از دینامیک محیط ندارد و تنها از طریق تجربه می تواند بیاموزد. در مقابل روش های مبتنی بر مدل دسترسی کامل یا تقریبی به تابع انتقال را مفروض می گیرند. البته برخی از روش های مبتنی بر مدل می توانند از طریق تجربه تخمینی از دینامیک محیط را یاد بگیرند.

۳-۱ روش های مبتنی بر مدل و بدون مدل

یکی از مهمترین نقاط انشعاب در الگوریتم های RL این است که آیا عامل به یک مدل از محیط دسترسی دارد یا توانایی آموختن مدلی از محیط را دارد؟ منظور از مدل محیط، تابعی است که انتقال و پاداش هر حالت-عمل را پیش بینی می کند.

نکته مثبت اصلی در داشتن مدل این است که به عامل اجازه می دهد با تفکر از قبل، ببیند چه اتفاقی برای طیف وسیعی از گزینه های ممکن رخ می دهد و به صراحت در مورد گزینه های خود تصمیم بگیرد. سپس عامل می تواند نتایج حاصل از برنامه ریزی قبلی را در قالب یک خط مشی بیاموزد یک

نمونه مشهور از این روش AlphaZero است. در عمل، اگر دستیابی به مدلی از محیط امکان پذیر و عملی باشد، معمولاً از روش های مبتنی بر مدل استفاده می شود. زیرا می تواند باعث بهبود قابل توجه کارایی نمونه نسبت به روش های بدون مدل شوند.

اصلی ترین نقطه ضعف این روش ها این است که معمولاً یک مدل کامل از محیط در دسترس عامل نیست و عامل، باید مدل را کاملاً از طریق تجربه یاد بگیرد.

الگوریتم هایی که از یک مدل استفاده می کنند، روش های مبتنی بر مدل و آنهایی که از چنین مدلی استفاده نمی کنند، بدون مدل نامیده می شوند، نامیده می شوند. در حالی که روش های بدون مدل از دستاوردهای بالقوه در بهره وری نمونه با استفاده از مدل چشم پوشی می کنند، اما پیاده سازی و تنظیم آنها آسان تر است. به همین خاطر، روش های بدون مدل از محبوبیت بیشتری برخوردار بوده و به طور گسترده تری نسبت به روش های مبتنی بر مدل توسعه و آزمایش شده اند.

۲-۳ روش های بدون مدل

۳-۳ روش های مبتنی بر ارزش

در روشهای یادگیری تقویتی بدون مدل مبتنی بر ارزش تابع ارزش عمل با استفاده از یک function approximator، مانند شبکه عصبی، نشان داده می شود. فرض کنید $Q(s, a; \theta)$ یک تابع ارزش عمل تقریبی با پارامتر θ باشد الگوریتم های مختلفی برای بروزرسانی θ وجود دارد الگوریتم Q-learning یکی از نمونه های چنین الگوریتمی است که هدف آن تقریب مستقیم تابع عمل-ارزش بهینه $Q^*(s, a) \approx Q(s, a; \theta)$ است

در Q-learning یک مرحله ای، پارامترهای θ از تابع عمل-ارزش با به حداقل رساندن تابع هزینه به شکل مرحله به مرحله آموخته می شوند، به شکلی که تابع هزینه ام- i به شکل

$$L_i(\theta_i) = \mathbb{E} \left(r + \gamma \max_{a'} Q(s', a'; \theta_{i-1}) - Q(s, a; \theta_i) \right)^2$$

تعریف می شود که s' حالتی است که بعد از حالت s دیده می شود.

۳-۴ روش های مبتنی بر خط مشی

در این قسمت روشهایی را در نظر می گیریم که به جای استفاده از تابع عمل-ارزش یا حالت-ارزش برای دستیابی به خط مشی بهینه، یک خط مشی پارامتریزه^۱ شده را می آموزد که می تواند اقدامات را بدون استفاده از یک تابع ارزش، انتخاب کند. یک تابع ارزش ممکن است همچنان برای یادگیری پارامترهای خط مشی استفاده شود، اما برای انتخاب اقدام مورد نیاز نیست. ما از نماد $\theta \in \mathbb{R}^d$

برای بردار پارامتر خط مشی استفاده می کنیم. بر خلاف روشهای مبتنی بر ارزش، روشهای مبتنی بر خط مشی مستقیماً تابع خط مشی $\pi_\theta(a|s)$ را تخمین می زنند و پارامترهای θ را با استفاده از صعود گرادیان روی یک مقیاس عملکرد^۲ $J(\pi_\theta)$

یا به طور مستقیم و یا با بیشینه سازی تخمین های محلی از $J(\pi_\theta)$ بروزرسانی می کند. این روش تقریباً همیشه به صورت on-policy عمل می کنند.

همانطور که در ادامه خواهیم دید، می توان از توابع مختلفی برای مقیاس عملکرد J استفاده نمود. یک انتخاب بدیهی $J(\pi_\theta) = \mathbb{E}[R_t]$ است. این روش های تلاش می کنند تابع J را بیشینه کنند

$$\theta_{t+1} = \theta_t + \alpha \nabla \hat{J}(\theta_t)$$

که $\nabla \hat{J}(\theta_t)$

تخمینی احتمالاتی است که که امید ریاضی آن گرادیان مقیاس عملکرد J را نسبت به پارامترهای خط مشی θ_t تخمین می زند.

به روش هایی که چنین الگویی را برای محاسبه خط مشی بهینه دنبال می کنند، روش های گرادیان خط مشی^۳ می گوئیم. دسته ای از روش های گرادیان خط مشی وجود دارند که تلاش می کنند تخمینی از تابع ارزش را نیز محاسبه کنند. به چنین روش هایی روش های، بازیگر-منتقد (Actor-Critic) گفته می شود که بازیگر (Actor) اشاره به خط مشی آموخته شده و منتقد (Critic) اشاره به تابع ارزش آموخته شده (معمولاً یک تابع حالت-ارزش) دارد.

^۱Parameterized

^۲Performance Measure

^۳Policy Gradient

قضیه ۱-۳ (گرادیان خط مشی)

$$\nabla J(\pi_\theta) \propto \sum_s \mu(s) \sum_a q_\pi(s, a) \nabla_\theta \pi_\theta(a|s)$$

که μ یک توزیع احتمال روی S است که متناسب با تعداد دفعاتی است که حالت s با دنبال کردن خط مشی π_θ تکرار می شود.

می توان نشان داد [۲]

$$\nabla J(\pi_\theta) = \mathbb{E}_\pi \left[R_t \frac{\nabla_\theta \pi_\theta(a|S_t)}{\pi_\theta(a|S_t)} \right]$$

بنابراین در هر گام $\left[R_t \frac{\nabla_\theta \pi_\theta(a|S_t)}{\pi_\theta(a|S_t)} \right]$ یک تخمین گر نااریب از $\nabla J(\pi_\theta)$ خواهد بود. پس می توان در هر گام θ را به شکل زیر بروزرسانی کرد

$$\theta_{t+1} = \theta_t + \alpha R_t \frac{\nabla_\theta \pi_\theta(a|S_t)}{\pi_\theta(a|S_t)} = \theta_t + \alpha R_t \nabla_\theta \log \pi_\theta(a|S_t)$$

چند نمونه از روش های بهینه سازی خط مشی به شرح زیر است.
روش های Actor-Critic که الگوریتم ascent Gradient را مستقیماً برای بهینه سازی $J(\pi_\theta)$ به کار می برند.

روش Optimization Policy Proximal که

۳-۵ روش های Actor-Critic

یک نمونه از روش های بهینه سازی خط مشی، خانواده REINFORCE از الگوریتم های یادگیری تقویتی است. [۲]

الگوریتم استاندارد REINFORCE پارامترهای θ را در جهت

$\nabla_\theta \log \pi(a_t|s_t; \theta) R_t$ بروزرسانی می کند که یک تخمین نااریب از $\nabla_\theta \mathbb{E}[R_t]$ است. می توان با کم کردن یک تابع آموخته شده روی حالت ها $b_t(s_t)$ از R_t ، واریانس این تخمین را کاهش داد بطوریکه نااریب باقی بماند. به چنین تابعی پایه گفته می شود. نتیجتاً گرادیان به شکل $\nabla_\theta \log \pi(a_t|s_t; \theta)(R_t - b_t(s_t))$

$b_t(s_t)$ خواهد بود.

معمولا از یک تخمین آموخته شده از تابع ارزش به عنوان پایه استفاده می شود $b_t(s_t) \approx V^\pi(s_t)$ که منجر به تخمینی با واریانس بسیار کوچک تر از گرادیان خط مشی می شود در حالیکه تخمین، نااریب باقی می ماند و نتیجتا عملیات یادگیری با سرعت بیشتری انجام می شود. این روش می تواند به شکل معماری بازیگر-منتقد^۴ تعبیر شود که خط مشی π بازیگر و پایه b_t منتقد است.

اگر از تخمین یک تابع حالت-ارزش به عنوان پایه استفاده کنیم $b_t(s) = V_{\pi_{\theta_t}}(s)$ عبارت $R_t - b_t(s)$ می تواند به شکل تخمینی از مزیت^۵ عمل a_t در حالت s_t یا $A(a_t, s_t) = Q(a_t, s_t) - V(s_t)$ تعبیر شود. چراکه R_t تخمینی از $Q^\pi(a_t, s_t)$

و b_t تخمینی از $V^\pi(s_t)$

است. در این صورت به این روش *Advantage Actor - Critic* یا *A۲C* گفته می شود.

[۱]

۳-۶ روش TRPO

تعریف ۳-۱ $\rho_\pi : S \rightarrow \mathbb{R}$ تابع فرکانس تخفیف دار دیده شدن حالت ها باشد. یعنی $\rho_\pi(s) =$

$$P(S_0 = s) + \gamma P(S_1 = s) + \gamma^2 P(S_2 = s) + \dots$$

که دنباله S_0, S_1, S_2 خط مشی π را دنبال می کند.

اگر π' و π دو خط مشی باشند و $J(\pi) = \mathbb{E}_\pi[R_0]$ می توان نشان داد [۲]

$$J(\pi') = J(\pi) + \sum_s \rho_{\pi'}(s) \sum_a \pi'(a|s) A_\pi(s, a)$$

^۴ Actor-Critic
^۵ Advantage

 الگوریتم ۱ Advantage Actor – Critic

ورودی: یک پارامتریزه سازی مشتق پذیر از خط مشی $\pi_\theta(a|s)$

ورودی: یک پارامتریزه سازی مشتق پذیر از تابع حالت-ارزش $v_\omega(s)$

۱: پارامترهای خط مشی $\theta \in \mathbb{R}^{d'}$ و تابع حالت-ارزش $\omega \in \mathbb{R}^d$ را مقداردهی اولیه کن

۲: تکرار کن:

۳: حالت اولیه S را بساز

۴: $1 \rightarrow I$

۵: تا وقتی S حالت نهایی نیست::

۶: $A \sim \pi_\theta(\cdot|S)$

۷: عمل A را انجام بده و حالت S' و پاداش R را مشاهده کن

۸: $R + \gamma v_\omega(S') - v_\omega(S) \rightarrow \delta$

۹: $\omega + \alpha^\omega I \delta \nabla_\omega v_\omega(S) \rightarrow \omega$

۱۰: $\theta + \alpha^\theta I \delta \nabla_\theta \ln \pi_\theta(A|S) \rightarrow \theta$

۱۱: $\gamma I \rightarrow I$

۱۲: $S' \rightarrow S$

که $A_\pi(s, a) = Q_\pi(s, a) - V_\pi(s)$ تابع مزیت عمل a در حالت s باشد. وابستگی پیچیده $\rho'_\pi(s)$ در طرف راست تساوی به π' بهینه سازی مستقیم را مشکل می کند.

برای حل این مشکل [؟] مقیاس عملکرد دیگری $L_\pi(\pi')$ را معرفی می کند و نشان می دهد که اگر π و π' به اندازه کافی به یکدیگر نزدیک باشند، افزایش $L_\pi(\pi')$ همواره با افزایش J همراه خواهد بود.

$$L_\pi(\pi') = J(\pi) + \sum_s \rho_\pi(s) \sum_a \pi'(a|s) A_\pi(s, a)$$

توجه کنید که L_π از تابع فرکانس ρ_π به جای $\rho_{\pi'}$ استفاده می کند.

قضیه ۲-۳ فرض کنید $\alpha = D_{TV}^{max}(\pi_{old}, \pi_{new})$ باشد که

$$D_{TV}^{max}(\pi, \pi') = \max_s D_{TV}(\pi(\cdot|s) || \pi'(\cdot|s))$$

و $D_{TV}(p||q)$ دیورژانس *total variation* بین دو بردار p و q باشد

$$D_{TV}(p||q) = \frac{1}{2} \sum_i |p_i - q_i|$$

در این صورت

$$J(\pi_{new}) \geq L_{\pi_{old}}(\pi_{new}) - \frac{4\epsilon\gamma}{(1-\gamma)^2}$$

که $\epsilon = \max_{s,a} |A_\pi(s, a)|$

با توجه به قضیه فوق و نامعادله $D_{TV}(p||q)^2 \leq D_{KL}(p||q)$ [؟] که $D_{KL}(p||q)$ برابر با دیورژانس KL دو بردار p و q است. می توان نتیجه گرفت

$$J(\pi') \geq L_\pi(\pi') - C D_{KL}^{max}(\pi, \pi')$$

که

$$C = \frac{4\epsilon\gamma}{(1-\gamma)^2}$$

رابطه بالا نشان می دهد که می توان یک دنباله صعودی از خط مشی ها داشت به طوری که $J(\pi_0) \leq J(\pi_1) \leq J(\pi_2) \leq \dots$ چرا که فرض کنید $M_i(\pi) = L_{\pi_i}(\pi) - C D_{KL}^m ax(\pi_i, \pi)$ در این صورت $J(\pi_{i+1}) \geq M_i(\pi_{i+1})$ $J(\pi_i) = M_i(\pi_i)$ بنابراین $J(\pi_{i+1}) - J(\pi_i) \geq M_i(\pi_{i+1}) - M_i(\pi_i)$ با بیشینه کردن M_i در هر گام می توان اطمینان حاصل کرد که مقیاس عملکرد واقعی J غیرنزولی خواهد بود.

الگوریتم ۲ الگوریتم *PolicyIteration* با مقیاس عملکرد L_π

- ۱: خط مشی π_0 را مقداردهی اولیه کن
  - ۲: برای $i = 0, 1, \dots$ تکرار کن:
  - ۳: همه ی مزیت های $A_{\pi_i}(s, a)$ را محاسبه کن
  - ۴: $L_{\pi_i}(\pi) = C = (\epsilon \gamma) / (1 - \gamma)^2$ که $\arg \max_{\pi} [L_{\pi_i}(\pi) - C D_{KL}^m ax(\pi_i, \pi)] \rightarrow \pi_{i+1} =$
 $J(\pi_i) + \sum_s \rho_{\pi_i}(s) \sum_a \pi(a|s) A_{\pi_i}(s, a)$
-

اگر $\hat{A}_t$ تخمین مزیت $A_{\pi_t}(S_t, A_t)$ باشد که در گام t محاسبه می شود، می توان نشان داد که در روش TRPO مقیاس عملکرد L_π در هر گام به شکل

$$\mathbb{E}_t \left[\frac{\pi_{\theta_{new}}(A_t|S_t)}{\pi_{\theta_{old}}(A_t|S_t)} \hat{A}_t \right]$$

خواهد بود.

۷-۳ روش PPO

در روش TRPO دیدیم که بیشینه سازی مقیاس عملکرد L_π ساده تر از مقیاس عملکرد J است ولی در عوض الگوریتم ascent Gradient تنها مجاز به اعمال تغییرات کوچک در خط مشی است. یک راه دیگر برای کنترل تغییرات خط مشی استفاده از تابع clip است. در روش TRPO دیدیم که تابع مقیاس عملکرد، در گام t به شکل زیر است

$$L_{\pi_{old}}(\pi_{new}) = \mathbb{E}_{\approx} \left[\frac{\pi_{\theta_{new}}(A_t|S_t)}{\pi_{\theta_{old}}(A_t|S_t)} A_\pi(S_t, A_t) \right]$$

فرض کنید $r_t(\theta_{new})$ نسبت احتمالات $\frac{\pi_{\theta_{new}}(a_t|s_t)}{\pi_{\theta_{old}}(a_t|s_t)}$

باشد. بنابراین

$$L_{\pi_{old}}(\pi_{new}) = \mathbb{E}_t \left[\frac{\pi_{\theta_{new}}(A_t|S_t)}{\pi_{\theta_{old}}(A_t|S_t)} A_{\pi}(S_t, A_t) \right] = \mathbb{E}_t [r_t(\theta_{new}) A_{\pi_{old}}(S_t, A_t)]$$

مقیاس عملکرد $L^{CLIP}(\theta)$ را به شکل زیر تعریف می کنیم

$$L^{CLIP}(\theta) = \mathbb{E}_t \left[\min(r_t(\theta) \hat{A}_t, \text{clip}(r_t(\theta), 1 - \epsilon, 1 + \epsilon) \hat{A}_t) \right]$$

که ϵ یک ابرپارامتر^۶ مثلاً $\epsilon = 0.2$ است. اولین عبارت داخل $\min$ همان مقیاس عملکرد روش TRPO است. در عبارت دوم مقادیر بزرگتر از $1 + \epsilon$ یا کوچکتر از $1 - \epsilon$ در $r_t(\theta)$ به ترتیب به $1 + \epsilon$ و $1 - \epsilon$ تغییر پیدا کرده اند تا تغییرات بزرگ خط مشی را کنترل کنند. نهایتاً عبارت کوچکتر از میان این دو انتخاب خواهد شد. بنابراین اگر مقیاس عملکرد clip نشده (عبارت اول) کوچکتر یا مساوی با حالت clip شده (عبارت دوم) باشد، L^{CLIP} دقیقاً همان مقیاس عملکرد L_{π} خواهد بود. در غیر این صورت مقیاس عملکرد clip شده انتخاب می شود تا از تغییرات بزرگ خط مشی جلوگیری شود.

۳-۸ روش های Q-learning

خانواده روش های Q-learning تلاش می کنند مستقیماً تابع ارزش عمل-حالت بهینه $Q^*(s, a)$ را تخمین بزنند. آنها به طور معمول از یک تابع هدف مبتنی بر معادله بلمن استفاده می کنند. این بهینه سازی تقریباً همیشه به صورت off-policy انجام می شود، به این معنی که هر به روزرسانی می تواند از داده های جمع آوری شده در هر نقطه استفاده کند، بدون در نظر گرفتن نحوه انتخاب عامل برای کشف محیط در هنگام بدست آوردن داده ها. خط مشی مربوطه از طریق ارتباط بین Q^* و π^* بدست می آید: عامل بعد از یادگرفتن تابع $Q_{\theta}(s, a)$ به طوریکه $Q_{\theta}(s, a) \approx Q^*(s, a)$ می تواند عمل بهینه در حالت s را به صورت زیر محاسبه کند

$$a(s) = \arg \max_a Q_{\theta}(s, a)$$

^۶Hyperparameter

از جمله الگوریتم های Q-learning می توان به موارد زیر اشاره کرد
 روش کلاسیک DQN که حوزه یادگیری تقویتی ژرف را عمیقاً ارتقا بخشید
 روش C51 که توزیعی روی عایدی را می آموزد که امیدریاضی آن Q^* است

۹-۳ روش DQN

معمولاً برای تقریب زدن توابع ارزش در یادگیری تقویتی، از یک تابع خطی استفاده می شود. اما گاهی اوقات از یک تقریب عملکرد غیر خطی به جای آن، مانند یک شبکه عصبی استفاده می شود. شبکه های عصبی با عنوان شبکه Q^V شناخته می شوند. شبکه Q را می توان با کمینه ساختن دنباله ای از توابع هزینه به شکل $L_1(\theta_1), L_2(\theta_2), L_3(\theta_3), \dots$ آموزش داد؛ به طوری که

$$L_i(\theta_i) = \mathbb{E} \left[(y_i - Q(s, a; \theta_i))^2 \right]$$

که

$$y_i = \mathbb{E} [r + \gamma \max_{a'} Q(s', a'; \theta_{i-1}) | s, a]$$

با مشتق گرفتن از تابع هزینه نسبت به پارامترهای θ_i خواهیم داشت

$$\nabla_{\theta_i} L_i \theta_i = \mathbb{E} \left[(r + \gamma \max_{a'} Q(s', a'; \theta_{i-1}) - Q(s, a; \theta_i)) \nabla_{\theta_i} Q(s, a; \theta_i) \right]$$

به جای محاسبه امیدریاضی کامل در گرادیان فوق، غالباً از نظر محاسباتی، بهینه سازی تابع هزینه با نزول گرادیان تصادفی^۸ راه حل بهتری است. اگر در هر مقطع زمانی، وزن ها به روزرسانی شود و

^۸Q-Network
stochastic gradient descend

امیدریاضی با یک نمونه از توزیع خط مشی رفتار^۹ جایگزین شود، الگوریتم Q-learning به شکل زیر خواهد بود.

الگوریتم ۳ الگوریتم Q-learning با replay Experience

- ۱: حافظه D replay را مقدار دهی اولیه کن
- ۲: تابع عمل-ارزش Q را با وزن های تصادفی مقداردهی اولیه کن
- ۳: برای هر اپیزود $1 \dots M$:
- ۴: دنباله $d_1 = \{S_1\}$ و کدینگ $\phi_1 = \phi(d_1)$ را مقداردهی اولیه کن
- ۵: برای $t = 1 \dots T$:
- ۶: با احتمال ϵ یک عمل تصادفی a_t را انتخاب کن، در غیر این صورت $a_t = \max_a Q^*(\phi(d_t), a; \theta)$ را انتخاب کن
- ۷: عمل a_t را انجام بده و حالت S_{t+1} و پاداش R_t را مشاهده کن
- ۸: قرار بده $d_{t+1} = d_t, a_t, S_{t+1}$ و $\phi_{t+1} = \phi(d_{t+1})$
- ۹: تجربه $(\phi_t, A_t, R_t, \phi_{t+1})$ را در D ذخیره کن
- ۱۰: یک نمونه تصادفی از تجربه های $(\phi(j), A_j, R_j, \phi_{j+1})$ از انبار تجربیات D انتخاب کن
- ۱۱: قرار بده
$$y_j = \begin{cases} r_j & \phi_{j+1} \text{ terminal} \\ r_j & \text{otherwise} \end{cases}$$
- ۱۲: یک گام از نزول گرادیان را برای تابع هزینه $(y_j - Q(\phi_j, a_j; \theta))^2$ انجام بده

توجه داشته باشید که این یک الگوریتم بدون مدل است: این کار وظیفه یادگیری تقویتی را مستقیماً با استفاده از نمونه های شبیه ساز E بدون ساختن صریح تخمین E حل می کند. در مورد استراتژی حریص $a: Q(s, a) = \max_s Q(s, a)$ ، یاد می گیرد، در حالی که توزیع رفتاری را دنبال می کند که کاوش کافی در فضای دولت را تضمین می کند. در عمل، توزیع رفتار اغلب توسط یک استراتژی Greedy انتخاب می شود که استراتژی حریصانه را با احتمال ۱ دنبال می کند - و یک اقدام تصادفی با احتمال

ϵ

behavior policy^۹

۳-۱۰ روش C۵۱

۳-۱۱ مقایسه روش بهینه سازی خط مشی و Q-learning

نقطه قوت اصلی روش های بهینه سازی خط مشی، اصولی بودن آنهاست، به این معنا که شما مستقیماً چیزی که می خواهید را بهینه سازی می کنید. در نتیجه این روش ها قابل اتکا و باثبات هستند. در مقابل، روشهای Q-learning با یادگیری تابع، Q مقیاس عملکرد را به طور غیر مستقیم بهینه می کند. حالت های زیادی برای این نوع یادگیری وجود دارد که به شکست منتهی می شود، بنابراین این روش ها ثبات کمتری دارند. [۱] اما، روش های Q-learning این مزیت را دارند که در هنگام کار، به طور قابل ملاحظه ای کارآمد هستند، زیرا آنها می توانند از داده ها به طور موثرتری نسبت به تکنیک های بهینه سازی خط مشی استفاده کنند.

تعامل بین بهینه سازی خط مشی و Q-learning. بهینه سازی خط مشی و Q-learning ناسازگار نیستند (و به نظر می رسد تحت برخی شرایط، معادل آن باشد)، و طیف وسیعی از الگوریتم ها وجود دارد که بین دو حد این طیف زندگی می کنند. الگوریتم هایی که در این طیف زندگی می کنند قادرند با دقت بین نقاط قوت و ضعف طرفین معامله کنند. مثالها شامل

DDPG، الگوریتمی است که همزمان با استفاده از هر یک برای بهبود دیگری، یک خط مشی قطعی و یک تابع Q را یاد می گیرد، و SAC، نوعی که از خط مشی های تصادفی، تنظیم آنتروپی^{۱۰} و چند ترفند دیگر برای تثبیت یادگیری و کسب امتیاز بالاتر از DDPG در معیارهای استاندارد استفاده می کند.

۳-۱۲ روش DDPG

Here we combine the actor-critic approach with insights from the recent success of Deep Q Network (DQN) (Mnih et al., 2013; 2015). It was the first time that a non-linear function approximator was able to learn value functions that generally believed using large non-linear functions was unstable and difficult.

^{۱۰} entropy regularization

inno- two to due way robust and stable a in approximators function such using
 buffer replay a from samples with off-policy trained is network the .۱ vations:
 tar- a with trained is network the .۲ samples: between correlations minimize to
 In backups. difference temporal during targets consistent give to network Q get
 (Ioffe normalization batch with along ideas, same the of use make we work this
 learning. deep in advance recent a ،(۲۰۱۵ Szegedy,

۱۳-۳ روش SAC

۱۴-۳ روش های مبتنی بر مدل

of clusters easy-to-define of number small a aren't there RL, model-free Unlike
 models. using of ways orthogonal many are there RL: model-based for methods
 the case, each In exhaustive. from far is list the but examples, few a give We'll
 learned. or given be either may model

repre- explicitly never approach basic most The Planning. Pure Background:
 model-predictive like techniques planning pure uses instead, and policy, the sends
 envi- the observes agent the time each MPC. In actions. select to (MPC) control
 where model, the to respect with optimal is which plan a computes it ronment,
 the after time of window fixed some over take to actions all describes plan the
 planning the by considered be may horizon the beyond rewards (Future present.
 executes then agent The function.) value learned a of use the through algorithm
 a computes It it. of rest the discards immediately and plan, the of action first the
 using avoid to environment. the with interact to prepares it time each plan new
 horizon. planning shorter-than-desired a with plan a from action an

الگوریتم ۴ الگوریتم DDPG

۱: پارامترهای θ_μ و θ_Q به ترتیب مربوط به بازیگر $\mu(s; \theta_\mu)$ و منتقد $Q(s, a; \theta_Q)$ را مقداردهی اولیه کن.

۲: پارامترهای توابع هدف μ' و Q' را با وزن های θ_μ و $\theta_{\mu'}$ و θ_Q و $\theta_{Q'}$ مقداردهی اولیه کن

۳: حافظه تکرارها R را بساز برای هر اپیزود $1 \dots M$

۴: یک تابع نویز تصادفی $\mathbb{N}$ بساز

۵: حالت اولیه S_1 را مشاهده کن برای $t = 1 \dots T$

۶: عمل $a_t = \mu(s_t; \theta_\mu) + \mathbb{N}_t$ را بر اساس خط مشی فعلی و نویز اکتشاف، انتخاب کن و حالت بعدی S_{t+1} و پاداش R_t را مشاهده کن.

۷: تجربه (s_t, a_t, r_t, s_{t+1}) را در انبار تجربه R ذخیره کن

۸: یک نمونه به اندازه N از تجربه های (s_i, a_i, r_i, s_{i+1}) از انبار تجربه R انتخاب کن

۹: وزن های منتقد θ_Q را با در نظر گرفتن تابع هزینه $L = \frac{1}{N} \sum_i (y_i - Q(s_i, A_i; \theta_Q))^2$ به روزرسانی کن

۱۰: وزن های بازیگر θ را با استفاده از گرادیان خط مشی نمونه

$$\nabla_{\theta_\mu} J \approx \frac{1}{N} \sum_i \nabla_a Q(s, a; \theta_Q)|_{s=s_i, a=\mu(s_i)} \nabla_\mu \mu(s; \theta_\mu)|_{S_i}$$

به روزرسانی کن

۱۱: وزن های توابع هدف را به شکل

$$\theta_{Q'} = \tau \theta_Q + (1 - \tau) \theta_{Q'} \theta_{\mu'} = \tau \theta_\mu + (1 - \tau) \theta_{\mu'}$$

به روز رسانی کن

:۱۳

:۱۴

some on models environment learned with MPC explores work MBMF The follow– straightforward A Iteration. Expert RL. deep for tasks benchmark standard the of representation explicit an learning and using involves planning pure to on

$\pi_\theta(a|s)$. The agent uses a planning algorithm (like Monte Carlo Tree Search) in the model, generating candidate actions.

play to networks neural deep train to approach this uses algorithm ExIt The for Augmentation Data approach. this of example another is AlphaZero Hex. Q– or policy a train to algorithm RL model–free a Use Methods. Model–Free updating in ones fictitious with experiences real augment (١ either but function.

agent. the updating for experience fictitious only use (٢ or agent. the

fictitious with experiences real augmenting of example an for MBVE See experience fictitious purely using of example an for Models World See ones. Planning Embedding dream.” the in “training call they which agent. the train to directly procedure planning the embeds approach Another Policies. into Loops information side become plans complete that subroutine—so a as policy a into model– standard any with policy the of output the training policy—while the for to learn can policy the framework. this in that is concept key The algorithm. free problem. a of less bias model makes This plans. the use to when and how choose learn simply can policy the states. some in planning for bad is model the if because it. ignore to

imagina– of style this with endowed being agents of example an for I٢A See

tion.

پیوست آ

مطالب تکمیلی

پیوست‌های خود را در صورت وجود می‌توانید در این قسمت قرار دهید.

مراجع

- [1] R. S. Sutton and A. G. Barto. *Reinforcement learning: An introduction*. MIT press, 2018.
- [2] R. J. Williams. Simple statistical gradient-following algorithms for connectionist reinforcement learning. *Machine learning*, 8(3-4):229–256, 1992.
- [3] T. Degris, M. White, and R. S. Sutton. Off-policy actor-critic. *arXiv preprint arXiv:1205.4839*, 2012.

واژه‌نامه

الف

pallet . . . . . پالت	heuristic . . . . . ابتکاری
robustness . . . . . پایداری	worth . . . . . ارزش
support . . . . . پشتیبان	satisfiability . . . . . ارضاپذیری
convex hull . . . . . پوسته‌ی محدب	strategy . . . . . استراتژی
upper envelope . . . . . پوش بالایی	coalition . . . . . ائتلاف
covering . . . . . پوششی	

ب

projective transformation . . . . . تبدیل تصویری	loading . . . . . بارگذاری
equilibrium . . . . . تعادل	game . . . . . بازی
relaxation . . . . . تعدیل	label . . . . . برچسب
intersection . . . . . تقاطع	linear programming . . . . . برنامه‌ریزی خطی
partition . . . . . تقسیم‌بندی	integer programming . . . . . برنامه‌ریزی صحیح
evolutionary . . . . . تکاملی	packing . . . . . بسته‌بندی
distributed . . . . . توزیع‌شده	best response . . . . . بهترین پاسخ
	maximum . . . . . بیشینه

ج

brute-force . . . . . جست‌وجوی جامع
Depth-First Search . . . . . جست‌وجوی عمق‌اول

پ

س	bin ..... جعبه
constructive ..... ساختی	
pay off, utility ..... سود	چ
	sink ..... چاله
ش	
quasi-polynomial ..... شبه‌چندجمله‌ای	ح
quasi-concave ..... شبه‌مقعر	حرکت ..... action
ص	خ
formal ..... صوری	selfish ..... خودخواهانه
	clique ..... خوشه
ع	د
rational ..... عاقل	دودویی ..... binary
agent-based ..... عامل-محور	dual ..... دوگان
action ..... عمل	bimatrix ..... دو ماتریسی
غ	ر
missing ..... غائب	vertex ..... رأس
decentralized ..... غیرمتمرکز	behaviour ..... رفتار
degenerate ..... غیرمعمول	coloring ..... رنگ‌آمیزی
ق	ز
transferable ..... قابل انتقال	scheduling ..... زمان‌بندی
lexicographically ..... قاموسی	biology ..... زیست‌شناسی
strong ..... قوی	
ک	

art gallery . . . . . نگارخانه‌ی هنر	minimum . . . . . کمینه
gaurd . . . . . نگهبان	
profile . . . . . نمایه	م
round-robin . . . . . نوبتی	مجموع زیر مجموعه‌ها subset sum . . . . .
	مجموعه set . . . . .
و	محور pivot . . . . .
facet . . . . . وجه	مختلط mixed . . . . .
	مخفی hidden . . . . .
ه	مستوی affine . . . . .
price of anarchy (POA) . . . . . هزینه‌ی آشوب	مسطح planar . . . . .
social cost . . . . . هزینه‌ی اجتماعی	منطقی reasonable . . . . .
price of stability (POS) . . . . . هزینه‌ی پایداری	موازی parallel . . . . .
	ن
ی	نتیجه‌ی نهایی outcome . . . . .
edge . . . . . یال	نش Nash . . . . .
isomorphism . . . . . یکریختی	نقطه ثابت fixed point . . . . .

Abstract

We present a standard template for typesetting theses in Persian. The template is based on the X_YPersian package for the L^AT_EX typesetting system. This write-up shows a sample usage of this template.

Keywords: Thesis, Typesetting, Template, X_YPersian

Sharif University of Technology

Department of Computer Engineering

M.Sc. Thesis

A Standard Template for Typesetting Theses in Persian

By:

Hamid Zarrabi-Zadeh

Supervisor:

Dr. Supervisor

September 2017